הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

א מְנָחוֹת מ״ב (ע״א) קָרֵב אָחָא בַּר יַעֲקֹב רַמְכִּ״ם פֶּרֶק א׳ מַהִלְכוֹת צִיצִית (ה״ז) וְנִמּוּקֵי יוֹסֵף (יב:).
ב סֹכָה י״א (ע״ב).
ג מְנָחוֹת ל״ח (ע״ב) וּל״ט (ע״א).
ד הָרא״ש (סי׳ טו).
ה בֵּית יוֹסֵף (ד״ה והרא״ש).

הַגְּדִיל (בית יוסף (ד״ה ומקור) בשם רש״י ורשב״א): **יב** [א]מְנַיִן חוּטֵי הַצִּיצִיּוֹת בְּכָל כָּנָף (נח) אַרְבָּעָה כְּפוּלִים (נט) שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה, * וְאִם הוֹסִיף (ס) פָּסוּל. (סא) יַחְתֹּךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין הָאַרְבָּעָה (יט) וְיִתְחַבֵּם בַּכָּנָף וְיִכָּפְלֵם, וְאָז יִהְיוּ שְׁמוֹנָה: **יג** (סב) [ב]יְהַר לַחְתֹּךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין לַעֲשׂוֹתָם שְׁמוֹנָה קֹדֶם שֶׁיִּכְרֹךְ, שֶׁאִם כָּרַךְ אֲפִלּוּ (כ) (סג) חֲלָיָא אֶחָד (פְּרוּשׁ, הַחֵלֶק מֵהַצִּיצִית שֶׁבֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר) (סד) וְקֶשֶׁר אֲפִלּוּ קֶשֶׁר אֶחָד וְאַחַר כָּךְ חָתָכָן, פָּסוּל מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי, שֶׁהֲרֵי בְּפִסּוּל עֲשָׂאָם: **יד** [ג][*] יֵשׁ אַרְבָּעָה חוּטִים מִצַּד זֶה וְאַרְבָּעָה מִצַּד זֶה, וְיִקְשֹׁר שְׁנֵי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה, וְאַחַר כָּךְ יִכְרֹךְ חוּט הָאָרוֹךְ סָבִיב הַשְּׁבָעָה קְצָת כְּרִיכוֹת, וְקוֹשֵׁר שְׁתֵּי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה, וְחוֹזֵר וְכוֹרֵךְ, [ד]וְכֵן יַעֲשֶׂה עַד שֶׁיִּשָּׁלִים לְחָמֵשׁ קְשָׁרִים כְּפוּלִים וְאַרְבָּעָה אֲוִירִים בֵּינֵיהֶם מְלֵאִים כְּרִיכוֹת. אֵין שִׁעוּר (כפ) (סה) לַכְּרִיכוֹת, (סו) רַק שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַכְּרוּכוֹת וְהַקְּשָׁרִים (כנ) (סז) רֹחַב (סח) אַרְבָּעָה גּוּדָלִים, וְהָעֲנָף שְׁמוֹנָה גּוּדָלִים. הַגָּה: וְאִם הָאֲרִיךְ הַצִּיצִית, יִרְאֶה שֶׁשְּׁלִישִׁיתוֹ יִהְיֶה גְּדִיל (כג) (סט) וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף (רמב״ם פרק א׳ (ה״ט)). [ה]וְנוֹהֲגִים לִכְרֹךְ בָּאֲוִיר רִאשׁוֹן שֶׁבַע כְּרִיכוֹת, (כה) [כד] (ע) וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע, וּבַשְּׁלִישִׁי אַחַת עֶשְׂרֵה, וּבָרְבִיעִי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יד [בשו״ע] יַקִּיף אַרְבָּעָה חוּטִים כו׳. וְכָתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״י) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ח) בְּשֵׁם מְהַרְי״ש שֶׁאִם אֹרֶךְ שְׁלֹשָׁה מִצַּד זֶה וַחֲמִשָּׁה מִצַּד זֶה כָּשֵׁר, עַיֵּן שָׁם: **[כד] וּבַשֵּׁנִי.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת בֵּית יְהוּדָה סִימָן (ק״ה) [כ״ה] שֶׁמְּפַקֵּד לְהַזְהִיר

בְּאֵר הֵיטֵב

בְּמִרְדְּכִי (סי׳ תתקמח) אִם עוֹלִין לְמִנְיָן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י יז): **יב** (יט) וְיִתְחַבֵּם בַּכָּנָף. רוֹצֶה לוֹמַר לְכַתְּחִלָּה יַחְתֹּךְ קֹדֶם שֶׁיִּתְחַבֵּם. כָּתַב בְּשֵׁל״ה (מסכת חולין נר מצוה אות יח) וּמַשֶּׁה מִשֶּׁה (סי׳ יג) שֶׁאֵל יַחְתֹּךְ בְּסַכִּין אֲלָא יִנְעֹץ בְּשִׁנַּיִם: **יג** (כ) חֲלָיָא אֶחָד. פְּרוּשׁ, שֶׁאִם עָשָׂה חֲלָיָא וְקֶשֶׁר אֶחָד יָצָא יְדֵי חוֹבָה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְאִם כֵּן הֲרֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י יח): **יד** (כפ) לַכְּרִיכוֹת. אֲפִלּוּ כְּרָךְ רֻבָּא, אוֹ לֹא כָּרַךְ בָּהּ אֶלָּא חֲלָיָא אַחַת, כָּשֵׁרָה. וְאִם כָּרַךְ כַּלָּה פְּסוּלָה. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש הרמב״ם) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ): (כנ) רֹחַב אַרְבָּעָה גּוּדָלִים. (ח״ג דף רכח:) כָּתַב שֶׁיִּהְיֶה בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כְּמֹלֶא אֶגְדַּל. כָּתַב הָרא״ש (סי׳ טו) שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת בְּשָׁוֶה, שֶׁזֶּהוּ נוֹי לַצִּיצִית. וְאִם כֵּן בָּאֲוִיר הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה הַכְּרִיכוֹת רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל אֲוִיר יוֹתֵר מִקָּרֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ)]: (סט) **וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף.** עַיֵּן בְּבָאוּר מַהֲרְשָׁ״ל עַל הַסְּמַ״ג (עשין כו). וּלְכָלֵי עָלְמָא אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד, וְכֵנ״ל: (ע) **וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע.** וּבַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) כָּתוּב בַּשֵּׁנִי שְׁמוֹנָה, [ג]וְכֵן הִסְכִּימוּ

בְּאוּר הֲלָכָה

הַכָּנָף שֶׁלֹּשׁ אֻצְבָּעוֹת וּבִכְלַל זֶה הַגֶּדֶן מאכ״י:

יב * וְאִם הוֹסִיף פָּסוּל. עַיֵּן בִּקְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז ס״ק יג) שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם קָצַץ הַיְתֵרוֹת רַק עַד הַגְּדִיל וּבַגְּדִיל נִשְׁאֲרוּ, מַהוּ, דְּאִם הָיָה מוֹצִיא הַיְתֵרוֹת גַּם מִן הַגְּדִיל פְּשִׁיטָא דְּכָשֵׁר. לְפִי מַה דְּפָסַק הָרַמ״א לְעֵיל בְּסִימָן י׳ סָעִיף ו׳ בְּהַשִּׁיל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹתָם קֹדֶם הַטָּלַת הַצִּיצִית (מת) בְּמָקוֹם הַכָּנָפוֹת: **יב** (נח) **אַרְבָּעָה כְּפוּלִים.** דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (מנחות לט:) גְּדִיל שְׁנַיִם, גְּדִילִים אַרְבָּעָה. פֵּרוּשׁ, אִי הָוָה כָּתִיב גְּדִיל הָוָה מַשְׁמַע שְׁתַּיִם דְּאֵין גְּדִיל בְּפָחוֹת מִשְּׁתַּיִם, הַשְׁתָּא דִּכְתִיב 'גְּדִילִים' אַרְבָּעָה מַשְׁמַע. וּבִזְמַן שֶׁהָיָה תְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין שְׁנַיִם מִתְּכֵלֶת וּשְׁנַיִם מִלְּבָן, וְהָאִידָנָא הָוֵי לָבָן בְּמָקוֹם תְּכֵלֶת וְעוֹשִׂין אַרְבָּעָה כְּפוּלִים, מִדִּכְתִיב פְּתִיל כְּעֵין פְּתִילָה שֶׁהוּא כָּפוּל: (ס) **פָּסוּל.** מִשּׁוּם דְּקָעֲבַר בְּכָל תּוֹסִיף. וְהַגְּרָ״א בְּבָאוּרָיו הִסְכִּים לַהֲלָכָה לִשִׁיטַת הָעִטּוּר (ח״ב דף סח.) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב בעל העיטור) שֶׁסּוֹבֵר [א]דְּאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף, וְכִי פָּסְלִינַן בַּגְּמָרָא (סנהדרין פח:) בָּזֶה דַּוְקָא בְּשֶׁהוֹסִיף מִן אַחַר לְהַחוּטִים [כְּגוֹן חוּטֵי קַנְּבוֹס אוֹ צֶמֶר גָּפֶן], אֲבָל בְּאוֹתוֹ הַמִּין מַכְשִׁירִינַן אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְהוֹסִיף כַּמָּה שֶׁרוֹצֶה. וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ב, המאיר לארץ ס״ק סט) שֶׁהֵבִיא עוֹד כַּמָּה גְּדוֹלֵי הָרִאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין כֵּן, וְלָכֵן מַסִּיק דְּאִם עָשָׂאָם לְתַקָּנָם יָכוֹל לֵילֵךְ בָּהֶם, אֲבָל מִיָּד שֶׁיּוּכַל לְתַקְּנָם צָרִיךְ לְתַקְּנָם. וּבְגוֹרַל מַהֲחוּטִין לְכָלֵי עָלְמָא פָּסוּל, כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (שם): (סא) יַחְתֹּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאִם עָבַר וְלֹא חָתָכָן קֹדֶם שֶׁיִּתְחַבֵּם בַּכָּנָף [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) וּבְאוּר הַגְּרָ״א]. וְיֵשׁ לְחָתְכָם בְּשִׁנַּיִו וְלֹא בְּסַכִּין: **יג** (סב) יְזָהֵר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאִם עָבַר וְלֹא חָתָכָן קֹדֶם הַתְּחִיבָה, עַל כָּל פָּנִים יְזָהֵר עַתָּה קֹדֶם הַכְּרִיכָה. וְעַיֵּן טַ״ז (ס״ק יד): (סג) חֲלָיָא אֶחָד. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם עָשָׂה חֲלָיָא וְגַם קֶשֶׁר אַחַר הַחֲלָיָא אֲפִלּוּ רַק קֶשֶׁר אֶחָד, יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ לֹא עָשָׂה כְּלָל הַקֶּשֶׁר שֶׁמְּמוּדָּ לַכָּנָף, וְאִם כֵּן הֲרֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי. אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה הַקֶּשֶׁר שֶׁאַחַר הַחֲלָיָא אַף שֶׁעָשָׂה הַקֶּשֶׁר רִאשׁוֹן שֶׁקֹּדֶם הַחֲלָיָא, לֹא נִגְמַר עֲדַיִן עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית, דִּבְלֹא הַקֶּשֶׁר הַחֲלָיָא אֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל וְאֵין כָּאן גְּדִיל, וְעַל כֵּן יָכוֹל לַחְתֹּךְ הַחוּטִין. (*) [ב]וְיֵשׁ מַחְמִירִין, וּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לָחֹשׁ לִדְבָרֵיהֶם. וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתוּב קֶשֶׁר אֶחָד, רְצוֹנוֹ לוֹמַר מֵהַחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים שֶׁרָגִילִין לַעֲשׂוֹת, אֲבָל הוּא הָיָה שְׁנֵי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה כִּדְלִקַּמָּן, דִּבְלֹאו הָכִי לֹא מִקְרֵי קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם: **יד** (סה) לַכְּרִיכוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְמִנְיַן הַכְּרִיכוֹת. וְגַם מִנְיַן הַחֲלִיּוֹת וְהַקְּשָׁרִים אֵין מַעֲכֵּב מִדִּינָא רַק הוּא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר, כִּי הַחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים רָמְזוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֹּר הַחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וּכְפִילַת הַקְּשָׁרִים הַחֲמִשָּׁה שָׁעוֹלֶה עֲשָׂרָה רָמְזוּ לַעֲשָׂרָה סְפִירוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן כ״ד (ס״ה), וְטַעַם הַחֲלִיּוֹת עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה והרב מהר״ר): (סו) רַק שֶׁיִּהְיוּ וְכוּ׳. וּמַה דְּאִיתָא בְּסָעִיף י״ג שֶׁאִם כָּרַךְ אֲפִלּוּ חֲלָיָא אֶחָד, אֲבָאַר אֶת שֹׁרֶשׁ הַדָּבָר כִּי קִבְּלוּ חֲז״ל (ספרי שלח קטו) דְּבָעִינַן בְּצִיצִית גְּדִיל וְהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מְכֻרָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ', וְגַם יִהְיֶה בּוֹ חוּטִין נִפְרָדִים כִּדְכְתִיב 'צִיצִת' כְּמוֹ 'בְּצִיצַת רֹאשִׁי' (יחזקאל ח ג). אַךְ מִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאֹרֶךְ הַגְּדִיל, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם לֹא כָּרַךְ רַק שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת וְעָשָׂה עַל גַּבּוֹ קֶשֶׁר לְמַעְלָה, דְּגַם זֶה הוּא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מִתְקַיֵּם בָּזֶה שֵׁם גְּדִיל וּבָזֶה כְּבָר נִגְמַר הַמִּצְוָה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְזֶהוּ טַעַם דִּבְרֵי הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם, וְעַל זֶה יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה כְּשֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי לַעֲשׂוֹת כְּתִקּוּנוֹ, וּמַתִּיר לָצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת וּלְבָרֵךְ (וְיוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּעֲשֶׂה אֲז גַּם הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן שֶׁקֹּדֶם הַחֲלָיָא, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין, כְּדֵי לָצֵאת גַּם דַּעַת מְקַצָּת הַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּעַל זֶה הַקֶּשֶׁר כִּוְנוּ חֲז״ל (מנחות לט.) דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל מִדְּרַבָּנָן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִישׁ גְּדִיל וּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים פְּתִיל, וְכֵיוָן שֶׁאָרַךְ הַחוּטִין הוּא שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדְלִין כַּנַּ״ל בְּסָעִיף ד׳, יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה גּוּדְלִין גְּדִיל שֶׁהֵם הַכְּרִיכוֹת וְיִשְׁאִיר שְׁמוֹנָה גּוּדְלִין חוּטִין נִפְרָדִים, שֶׁכָּךְ הוּא נוֹי הַצִּיצִית. וְעַל כֵּן אִם עָשָׂה חֲלָיָא אַחַת בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, צָרִיךְ לְהַשְׁלִים תֵּכֶף אַחַר הַשַּׁבָּת, דְּאִי לָאו הָכִי הוּא עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים. וְיֵשׁ שְׁנוֹקְשְׁלִין בָּזֶה: (סז) רֹחַב וְכוּ׳. הֵינוּ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אִם כָּרַךְ רִבּוֹ כָּשֵׁר, דְּעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ כָּאן גַּם כֵּן פְּתִיל. אֲבָל אִם כָּרַךְ כֻּלָּהּ, פָּסוּל: (סח) אַרְבָּעָה גּוּדָלִים. עִם הַקְּשָׁרִים. וּבְרָבָעָא מְהֵימְנָא (ח״ג דף רכח:) כָּתַב שֶׁיִּהְיֶה בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כְּמֹלֶא אֶגְדַּל. כָּתַב הָרא״ש (סי׳ טו) שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת בְּשָׁוֶה, שֶׁזֶּהוּ נוֹי צִיצִית. וְאִם כֵּן בָּאֲוִיר הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה הַכְּרִיכוֹת רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל אֲוִיר יוֹתֵר מִקָּרֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ)]: (סט) **וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף.** עַיֵּן בְּבָאוּר מַהֲרְשָׁ״ל עַל הַסְּמַ״ג (עשין כו). וּלְכָלֵי עָלְמָא אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד, וְכֵנ״ל: (ע) **וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע.** וּבַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) כָּתוּב בַּשֵּׁנִי שְׁמוֹנָה, [ג]וְכֵן הִסְכִּימוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מת) כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק ח) **וּשְׁאָרֵי הָאַחֲרוֹנִים: יג (*)** זֶה הוּא הָעוֹלֶת תָּמִיד (סק״ח), וּלְבוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וְט״ז (סק״ו) חוֹלְקִין. וְעַיֵּן בְּאֹרַח הָעֵזֶר סִימָן (סק״ד) קכ״ה סָעִיף ד׳ [ו]בְּט״ז סָעִיף קָטָן י׳ דְּמַחְמִיר שָׁם, וְאוּלַי לְעִנְיַן תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי מְקִילִינַן כָּל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הַצְּרִיכָה לָעֲצָם הַהֲכָשֵׁר, וְעַיֵּן סַכָּה י״א (ע״ב) בְּגְמָרָא:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״א) כתב: אם הוסיף אפילו חוט א׳ על הד׳ חוטין הרי עבר על בל תוסיף. **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״ג) פסק להקל. **ג]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״ל).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, שֶׁעוֹלִים כֻּלָּם אַרְבָּעִים כְּמִנְיַן ״ה׳ אֶחָד׳ שֶׁעוֹלִים ל״ט וְעִם הַשֵּׁם הֵם אַרְבָּעִים. [1]נָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת (כה) (עא) בְּסוֹף כָּל חוּט קָשֶׁר, כְּדֵי שֶׁיֵּעָמֵד בִּשְׁזִירָתוֹ: **טו** [2]יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁיְּהֶלָה הַצִּיצִיּוֹת (עב) * לְאֹרֶךְ הַטַּלִּית (עג) דְּבָעִינַן שֶׁתְּהֵא נוֹטָפֶת עַל הַקָּרֶן (פרוש, תְּלוּיִי עַל הַקָּרֶן), וְאִם הָיָה בָּרְחִבּוֹ לֹא הָיָה נוֹטֵף שָׁהֲרֵי כְּלַפֵּי קַרְקַע (כו) [כז] הָיָה תְּלוּיִי. [3]יֵשׁ אוֹמְרִים * שֶׁאֵין לָהֶת שׁוּם בֶּגֶד בִּנְקָבֵי הַטַּלִּית שֶׁמַּכְנִיסִים בָּהּ הַצִּיצִיּוֹת, (עה) וְיֵשׁ מַתִּירִין, וְכֵן נָהֲגוּ:

ו נמוקי יוסף (רכ:) ורוקח (סר שסא). ז כל בו (סר כב) ואורחות חיים (סר יז) והרוקח (סר שסא). ח אגור (סר כה, לג) ואורחות חיים הביאו לשני הדעות.

יב דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים בְּצִיצִית. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א * [א]אִם נִפְסְקוּ כָּל חוּטֵי הַכָּנָף (א) וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבַת כָּל הַחוּטִים (פ) הַפְּסוּקִים בְּיַחַד, (ג) (ב) כָּשֵׁר. וְאִם לֹא נִשְׁאַר כְּדֵי עֲנִיבָה (פרוש, [ב]וְיִרְכְּסוּ אֶת הַחֶשְׁן׳ (שמות כח כח) תַּרְגּוּם וְיַעֲנְבוּן), א מנחות ל״ח (ע״ב) לפרוש הרא״ש (סר ח).

בַּאֵר הֵיטֵב

כָּתַב שָׁלֵ״ה (שם אות יז). מָגֵן אַבְרָהָם (שם), ט״ז (ס״ק טז). דְּשָׁבַע וּשְׁמוֹנָה הוּא שֵׁם שֶׁל י״ה, וְאַחַר כָּךְ אַחַת עֶשְׂרֵה הוּא בְּצֵרוּף שֵׁם שֶׁל הַוָיְ״ה, וְאַחַר כָּךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה גִּימַטְרִיָּא ׳אֶחָד׳, וְזֶהוּ ״ה׳ אֶחָד״. וּבְצִיצִית שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּהַגָּהַת בֵּית יוֹסֵף (סק״ח). (וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּבְלְבוּשׁ (ס״ד) בְּעִנְיַן הַכְּרִיכוֹת): (כה) **בְּסוֹף כָּל חוּט כָּשֵׁר.** עַיֵּן לְעִיל סְעִיף קָטָן ג׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: **טו** (כו) **הָיָה תְּלוּיִי.** וּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר. אֲבָל בְּאֶלְכְּסוֹן אָסוּר, שֶׁהוּא מִנְהַג קָרָאִי״ם, מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה). עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) בְּשֵׁם גַּן הַמֶּלֶךְ (סר טו):

א (ג) **הַפְּסוּקִים בְּיַחַד.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) מַה שֶּׁכָּתַב בְּלִשּׁוֹן הַמְרַדְכִי (סר תתקלט), וְכָתַב דִּיֵּשׁ לְהַחְמִיר שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי עֲנִיבָה עַל כָּל חוּט בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְעַיֵּן סְעִיף ב׳: (ג) **כָּשֵׁר.** וְאִם הִתִּיר אֶת הַצִּיצִית אָסוּר לִתְּנָם בְּטַלִּית אַחֵר דְּהָוֵי כְּלַכְתְּחִלָּה. וְרָאִיתִי אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה תּוֹלִין אוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה אֹרֶךְ נִמְשָׁךְ לְרֹחַב הַטַּלִּית כו׳, וְאֵין נִרְאֶה לִי, דְּהַשְׁתָּא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת עִטּוּף, וּבְשָׁעַת עִטּוּף לֹא, וְאֵין בְּתַר שָׁעַת עִטּוּף אָזְלִינַן כה. וְרָאִיתִי אֲנִי לְמַר זְקֵנוֹ הָרַב מוֹהַר״א אַזּוּלַאי (וְהוּא בְּעַל מַחֲבַּר חֶסֶד לְאַבְרָהָם) כָּתַב, וְאֲנִי נוֹהֵג בְּשֶׁנֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנַי מֵאֲשֶׁר מַעֲשֶׂה, כִּי בָּזֶה הָאֹפֶן יִהְיוּ כָּל הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת נוֹטְפוֹת עַל הַקָּרֶן בְּיֹשֶׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִסְבָרַת אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה צִיצִית שֶׁלְּאַחֲרָיו הֵם תַּחַת הַקָּרֶן, וּלְמַהֲרִי״ט, שֶׁלְּפָנָיו תַּחַת הַקָּרֶן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְדִבְרָיו נֶאֱמָנִים מְאֹד וְהַחוֹשׁ יָעִיד עַל זֶה, וּכְדִבְרֵי מָרִי זְקֵנִי הָרַב מִפְרַשׁ בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ב) כו׳ הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהָעוֹלָם אֵין נוֹהֲגִים בָּזֶה, וְנִרְאֶה שֶׁסּוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת שֶׁחָזַר בּוֹ מוֹהַר״ש וְאָמַר דְּהַכֹּל נִקְרָא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְלֹא אִימְעִיט אֶלָּא בְּאֶלְכְּסוֹן כו׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ אֹרֶךְ הַבֶּגֶד וְרֹחַב הַבֶּגֶד לְטַ״ז (ס״ק יז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ר״ח לְעִנְיַן הַרְחָקָה מִשִּׁפַּת הַבֶּגֶד בְּמֵלֹא קֶשֶׁר אַגְדֵּל שֵׁשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאֹרֶךְ אֲבָל הָרֹחַב אֵין צְרִיכִין, כָּתַב, וְהָאֹרֶךְ נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ, וְהָרֹחַב נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר קָצָר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁהַדֶּרֶךְ הוּא שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּצַד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ נִקְרָא מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בּוֹ אָרֹךְ, וּמִרַאשׁוֹ לְרַגְלָיו הוּא הָרֹחַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ח׳ לְהַנִּיחַ עַל רֹאשׁוֹ רְחָבוֹ לְקוֹמָתוֹ, וְהוּא כְּדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ (סְעִיף ט״ו) [סִימָן ס״ו] שֶׁכָּתַב שֶׁאִם הָיְתָה מְשֻׁלְשֶׁלֶת וּתְלוּיָה, צָרִיךְ לְהַצְבִּיר אֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי, שֶׁתִּהְיֶה נוֹטֶפֶת עַל הַקָּרֶן. וְיֵשׁ שְׁפִדְקְדְקֵן שֶׁאֵלֶּה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת דְּהָוֵה לֵיהּ כְּתִקֵּן, וְאֵין לְחוּשׁ לָזֶה, שֶׁאֵין זֶה תִּקּוּן אֶלָּא כְּמִי שֶׁמְּשֻׁלְשָׁל בְּגָדָיו לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, עַיֵּן שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

צִיצִית מִבֶּגֶד שֶׁהַכְּרִיכוֹת כְּמִסְפַּר הַשֵּׁם, וְאֵין לְהַקְפִּיד מֻשְׁהֵית הַשֵּׁם, שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא בְּצוּרַת אוֹתִיּוֹת אֲבָל דֶּרֶךְ גִּימַטְרִיָּא אֵין לַחוּשׁ. וְכָתַב בִּכְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ט) שֶׁהַמְדַקְדְּקִים נֶהֱגוּ לַעֲשׂוֹת ל״ט כְּרִיכוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִ״י זְכוּרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְהָעִתִּיק מִסֵּפֶר הַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) הַמַּעְתִּק מִכְתַּב יַד מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל (וּכְהָרַ״ן) כְּמוֹ שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים הַיּוֹם שֶׁבַע שְׁמוֹנָה אַחַת עֶשְׂרֵה שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, אֶלָּא שֶׁהִיא עוֹשָׂה חֲלִיּוֹת. אֲבָל מִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן חֲלִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ז) עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה שֶׁל יְכָמוֹת, וְכָתַב שֶׁנִּאֱמַר (ישעיה כו יט) 'טַל אוֹרוֹת' וְאוֹרוֹת בְּגִימַטְרִיָּא צִיצִית, וְשֶׁם שֶׁל הוּא טוֹב לְתִקְפַּת הַדֶּרֶךְ לְהָנִיחַ אֲגַדְּל עַל הַמְּזוּזָה וְלוֹמַר בְּלַחִישָׁה וּבְקַדֵּשָׁה וּבְכִסּוּי פָּנִים 'בְּשֵׁמְךָ טַל אטלה' שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, עַיֵּן שָׁם בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (בְּבָא קַמָּא) [פֶּרֶק קַמָּא] סִימָן ג׳: **טו** [כו] **הָיָה תְּלוּיִי.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם בְּאֹרַךְ אִיךְ יֵשׁ לִנְהֹג בְּתַלְיַת הַצִּיצִית שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹי נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ, וְהַבֵּיא שָׁם (סק״ח) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ק שׁ (בספר ערך לחם) שֶׁכָּתַב פְּרוּשׁ שֶׁיִּהְיֶה אֹרֶךְ הַצִּיצִית נִמְשָׁךְ עַל אֹרֶךְ הַטַּלִּית, דְּהַשְׁתָּא בְּהִתְעַטְּפוֹ כְּשֶׁחוֹלֵק הָרֹחַב בְּזִרְעוֹתָיו מֻשְׁלָךְ שְׁנֵי הַצִּיצִית לְפָנָיו וּשְׁנַיִם לְאַחֲרָיו נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְרָאִיתִי אֲנִי לְמַר זְקֵנוֹ הָרַב מוֹהַר״א אַזּוּלַאי (וְהוּא בְּעַל מַחֲבַּר חֶסֶד לְאַבְרָהָם) כָּתַב, וְאֲנִי נוֹהֵג בְּשֶׁנֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנַי מֵאֲשֶׁר מַעֲשֶׂה, כִּי בָּזֶה הָאֹפֶן יִהְיוּ כָּל הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת נוֹטְפוֹת עַל הַקָּרֶן בְּיֹשֶׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִסְבָרַת אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה צִיצִית שֶׁלְּאַחֲרָיו הֵם תַּחַת הַקָּרֶן, וּלְמַהֲרִי״ט, שֶׁלְּפָנָיו תַּחַת הַקָּרֶן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְדִבְרָיו נֶאֱמָנִים מְאֹד וְהַחוֹשׁ יָעִיד עַל זֶה, וּכְדִבְרֵי מָרִי זְקֵנִי הָרַב מִפְרַשׁ בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ב) כו׳ הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהָעוֹלָם אֵין נוֹהֲגִים בָּזֶה, וְנִרְאֶה שֶׁסּוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת שֶׁחָזַר בּוֹ מוֹהַר״ש וְאָמַר דְּהַכֹּל נִקְרָא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְלֹא אִימְעִיט אֶלָּא בְּאֶלְכְּסוֹן כו׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ אֹרֶךְ הַבֶּגֶד וְרֹחַב הַבֶּגֶד לְטַ״ז (ס״ק יז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ר״ח לְעִנְיַן הַרְחָקָה מִשִּׁפַּת הַבֶּגֶד בְּמֵלֹא קֶשֶׁר אַגְדֵּל שֵׁשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאֹרֶךְ אֲבָל הָרֹחַב אֵין צְרִיכִין, כָּתַב, וְהָאֹרֶךְ נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ, וְהָרֹחַב נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר קָצָר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁהַדֶּרֶךְ הוּא שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּצַד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ נִקְרָא מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בּוֹ אָרֹךְ, וּמֵרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו הוּא הָרֹחַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ח׳ לְהַנִּיחַ עַל רֹאשׁוֹ רְחָבוֹ לְקוֹמָתוֹ, וְהוּא כְּדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ (סְעִיף ט״ו) [סִימָן ס״ו] שֶׁכָּתַב שֶׁאִם הָיְתָה מְשֻׁלְשֶׁלֶת וּתְלוּיָה, צָרִיךְ לְהַצְבִּיר אֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי, שֶׁתִּהְיֶה נוֹטֶפֶת עַל הַקָּרֶן. וְיֵשׁ שְׁפִדְקְדְקֵן שֶׁאֵלֶּה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת דְּהָוֵה לֵיהּ כְּתִקֵּן, וְאֵין לְחוּשׁ לָזֶה, שֶׁאֵין זֶה תִּקּוּן אֶלָּא כְּמִי שֶׁמְּשֻׁלְשָׁל בְּגָדָיו לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, עַיֵּן שָׁם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָאַחֲרוֹנִים, דְּשָׁבַע וּשְׁמוֹנָה הוּא שֵׁם שֶׁל י״ה, וְאַחַר כָּךְ אַחַת עֶשְׂרֵה, וּבְצֵרוּף הוּא שֵׁם שֶׁל הַוָיְ״ה, וְאַחַר כָּךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, גִּימַטְרִיָּא ׳אֶחָד׳, וְזֶהוּ ״ה׳ אֶחָד״. וּבְצִיצִית שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם (מָגֵן אַבְרָהָם ס״ק כב)]. וְעַיֵּן בִּלְבוּשׁ וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) עוֹד בְּעִנְיַן הַכְּרִיכוֹת: **(עא) בְּסוֹף כָּל חוּט.** עַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף קָטָן י״ח מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. טוֹב לַעֲשׂוֹת הַחוּטִין בֵּינוֹנִיִּים, לֹא עֲבִים וְלֹא דַּקִּים, מְשׁוּם ׳זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ׳ [אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כא)]: **טו** (עב) **לְאֹרֶךְ הַטַּלִּית.** עַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף קָטָן נ״ב מַה הוּא אֹרֶךְ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (עג) **דְּבָעִינַן וְכוּ׳.** הַיְנוּ בֵּין בִּשְׁעַת הַתְּלָיָה אוֹ אַחַר כָּךְ, אִם נִשְׁמְטוּ לְצַד מַטָּה, (מט) יַחְזִירֵם. וְכָל זֶה לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל (נ) בְּדִיעֲבַד אֵין קְפִידָא בָּזֶה, אַךְ עַל כָּל פָּנִים יִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַצִּיצִית תְּלוּיִים בָּאֶלְכְּסוֹן עַל קֶרֶן זָוִיּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִנְהַג הַקָּרָאִי״ם שֶׁעוֹשִׂין כֵּן, וְאִם תְּלוּיִים, מִצְוָה לְהַחְזִירָם לְמְקוֹמָן: (עד) **שׁוּם בֶּגֶד.** דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיוּ הַצִּיצִית מֻנָּח עַל הַכָּנָף, (נא) וְלֹא עַל דָּבָר שֶׁהוּא מֻנָּח עַל הַכָּנָף: (עה) **וְיֵשׁ מַתִּירִין.** כִּי אֵין עוֹשִׂין כֵּן (נב) אֶלָּא לְחַזֵּק הַבֶּגֶד שֶׁלֹּא יִקָּרַע, וּבְטַל הוּא לְגַבֵּי בֶּגֶד, וַאֲפִלּוּ שֶׁל עוֹר מֻתָּר. וְכֵן הַסְּכִימוּ הַפּוֹסְקִים:

א (א) **וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם.** פְּרוּשׁ, בְּכָל אֶחָד (פ) מִן הַחוּט נִשְׁאַר לַעֲשׂוֹת עֲנִיבָה שֶׁקּוֹרִין שְׁלַיי״ף לְכָל הַחוּטִין הַפְּסוּקִים בְּיַחַד. וְאִם לֹא נִפְסְקוּ כֻּלָּן, (ג) כְּדֵי אִם נִשְׁאַר לַעֲשׂוֹת עֲנִיבָה עַל הַפְּסוּקִים בִּלְבַד וְלֹא עַל כָּל הַחוּטִין: (ב) **כָּשֵׁר.** וְאִם הִתִּיר אֶת הַצִּיצִית אָסוּר לִתְּנָם (ג) בְּטַלִּית אַחֵר, דְּהָוֵי כְּלַכְתְּחִלָּה, וַאֲפִלּוּ לֹא נִפְסַק רַק חוּט אֶחָד וְאֵין בְּאֹרְכּוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדְלִין:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טו (מט) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כד): **(ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): **(נא)** הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (סר תתקמב) בְּשֵׁם הַמְרַדְכִי, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה שאין): **(נב)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ורבינו הגדול):

א (פ) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומש״כ רבינו גב׳) בְּשֵׁם הַסְּמַ״ג (עשין כו): **(ג)** בֵּית יוֹסֵף (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): **(ג)** אֲחֵרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שיש להחמיר כדעת המגן אברהם, ועל כן כתב שאם נפסקו כל הח׳ חוטים צריך להיות בחוט הנפסק ג׳ פעמים כדי עניבה על חוט אחד. [ראה בלבושי שרד שנסתפק אם צריך לענוב את שמונת ראשי החוטים או שדי לענוב ד׳ חוטים הארוכים, ובשו״ע הרב מבואר שצריך שיענוב ג׳ חוטים, ואין מחשבים את החוט עצמו שנפסק].

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah